7.YTBEHANDLING

Allmänt
Bokstäver
Maskeringstejp
Metoder (8)
Modellhållare
Slipning
Talk

ALLMÄNT

Det svåra med ytbehandling är inte huvudsakligen att göra ett snyggt jobb, utan att modellen inte får bli för tung av färgen. Avsikten är, förutom att ge modellen ett tilltalande utseende, att skydda den mot motorbränsle och avgaser samt mot regn och slitage.

Före ytbehandling bör man provisoriskt montera ihop modellen så som om den vore flygklar (även yttervingstyngden tas med).

Härefter vägs modellen och tyngdpunktens läge fastställs. Till denna vikt får man lägga ca 140-200 g för målningsarbetet (.46-modell) plus eventuella vikter för tyngdpunktsjustering. I detta skede kan man också bestämma om stjärten skall ges en tjockare ytbehandling för att minska risken att modellen skall bli framtung. Förefaller modellen bli baktung måste extra tunn ytbehandling göras på stjärtpartiet.

Man bör även hålla i minnet att det är lättare att måla flaps och roder innan de monterats på plats på modellen.

DE FLESTA LACKER OCH LÖSNINGSMEDEL TILL DESSA ÄR MER ELLER MINDRE FARLIGA. ANVÄND MASK MED GASFILTER ELLER MÅLA UTOMHUS NÄR DET INTE ÄR HELT VINDSTILLA!

AEROGLOSS

Aerogloss får ej sprutas direkt över balsa filler coats eftersom färgen då reser sig. Därför måste 2 lager 50/50 clear dope sprutas före.

BOKSTÄVER (siffror, figurer)

(Nedanstående metod används av Bob Hunt).

Om man vill göra "egna" bokstäver kan man gå tillväga på följande sätt:

1 Rita upp bokstäverna på brevpapper

2 Markera bryggor

3 Tejpa etikettpapper (endast följande fungerar enligt Hunt) typ "contact A-21 shelf paper" på en plan yta. (Klistersidan nedåt, skyddspapperet kvar). Tejpa brevpapperet uppepå

4 Skär ut bokstäverna frånsett "bryggorna"

5 Tvätta modellen med "prep-sol" eller sprit

6 Tejpa maskeringstejp på modellen som uppriktningshjälp

7 Tag bort (försiktigt) skyddspapperet på etikettpapperet

8 Lägg etikettpapperet på ett vaxat papper

9 Lägg det vasade papperet på modellen

10 Skjut ut litet i taget av det vaxade papperet

11 Se till att etikettpapperet ligger mot överallt

12 Skär bort "bryggorna" med ett nytt nr 11-blad eller skalpell. (Skär ej i modellen)

13 Sprutmåla med ett "torrt" lager.

14 Tag bort etikettpapperet försiktigt

LINJER

Utsmyckningslinjer kan åstadkommas med vattenfast "Black India bläck" eller "Pelikan T drawing ink".

MASKERINGSTEJP

Vanlig brun maskeringstejp lossnar lagom lätt men ger en ful skarv.

Vanlig Scotch tejp ger en snygg skarv men lossnar ej så lätt. Risk att underliggande lager följer med.

Eltejp ger ful skarv och lossnar ej lätt.

Det lär finnas en vit maskeringstejp från Scotch Company som är bra.

Om delar skall täckas med tidningspapper måste dubbla lager användas.

Måla kanterna på tejpen med 60% dope 40% thinner för att inte färgen skall krypa in under tejpen.

METODER

Ove Andersson

Använder Aerogloss Dope eller Randolph Butyrate dope som är 99 % bränslesäker.

Alf Eskilsson

1 Slipa noga (oklädd modell)

2 Sanding sealer (SIG eller Pactra) alt talk eller baby-puder + Zaponlack

3 Lacka 4-5 ggr med Randolph klarlack

4 Våt klädsel, vinge, stabilisator

Torr klädsel endast thinner - kropp

Skär rent - lacka ändar

5 Lacka klädseln 3-4 ggr (50/50) Zaponlack. Därefter ett par gånger (75/25) tjockare lack

6 Måla med butyrate dope (Randolph, Pactra, Aerogloss, SIG). Måla flödigt - gå ej tillbaks med penseln

7 Slipa med 600-papper. Måla igen

8 Maskeringar göres med maskeringstejp som billackerare använder. När maskering är klar, lacka med Zaponlack eller klarlack i skarven.

9 Putsa eventuellt färgskarvarna med 600-papper

10 1 lager Randolph klarlack utspädd med 30 thinner.

John Hagen (amerikan)

Denna metod avser polyesterbehandling av foamvinge. Enligt Bob Hunt kan det vara problem med att polyestern inte torkar ordentligt.

1 Slipa noggrannt. Vänta med vingrotsutfyllnader

2 Pensla polyester. Så snart en liten yta penslats torka av med papper

3 Slipa med 240-papper

4 Sätt dit utfyllnader (som nu lättare kan slipas utan märken i modellen)

5 Fyll i, där så behövs, med polyester + microballons

6 K & B Super Poxy Primer. Slipa strax efter härdning (går lättare) med 400-papper

7 Torka rent. Kontrollera mot ljuset. Förbättra eventuellt

8 Två lager Randolph´s nitrate dope. Sprutas

9 Ett lager SIG silver sprutas

10 Basfärg, tunnt, sprayad + trim. Vänta inte för länge mellan lagren då det ger sämre vidhäftning

11 Slipa kanter på olika färger med 600-papper

12 Spraya SIG Lite Coat förtunnat flera gånger. En dags torkning emellan

13 Vänta en månad före rubbning

Bob Hunt (Världsmästare 1978)

Metoden använd för balsaklädd foamvinge.

1 Slipa noga. Torka med "tack rag" eller hushållspapper

2 Pensla Hobby Poxy Formula II. Skrapa av med spelkort. Torka av med hushållspapper. Ytan skall se fuktig ut men får ej skina. 24 timmars torktid. (Troligtvis skall detta lager göra balsan litet hårdare och hindra att ytan suger åt sig lack)

3 Sätt på utfyllnader med Sig Epoxilite Filler

4 Slipa med slipklotsar. Ha bara en stark lampa tänd

5 Tvätta med "Prep-sol" eller alkohol

6 Spraya två tunna lager Aerogloss Clear Dope. (Aerogloss fastnar bäst på underlaget)

7 Blanda en fiberfyllare av 1 del Aerogloss Clear Dope, 1 del talkpuder, ½ del mörk Aeroglossfärg (ej röd). Förtunna till spruttjocklek. Spruta ett lagom skikt. Låt torka minst 1 dygn

8 Slipa med vått 400-papper på frigolitklotsar. Använd litet vatten. Slipa noga. Färgen visar att tillräckligt noggrann slipning gjorts. (Färgen skall bara synas i gropar). Om du ej är nöjd - gör om.

9 Spraya ett lager Aerogloss Clear Dope för att täta fyllaren

10 Spraya ett mycket tunnt lager Sig Silver. (Ger en god baskulör att måla på)

11 Våtslipa med 600-papper

12 Spruta basfärgen (SIG). Maskera och spruta trimfärg. Gör eventuella bläcklinjer, bokstäver etc

13 Spruta ca 1,5 liter Clear Sig Lite Coat Dope. (Förtunnat ca 3 liter). Spruta ett lager om dagen tills allt tagit slut. (Om man "fuskar" kan man spruta fyra lager om dagen)

14 Eventuellt slipas med 600-vått innan ytterligare ett sista lager läggs på. Modellen kan nu flygas.

15 Vänta 4-6 veckor. Våtslipa,Clear Lite Dope med 600-papper på frigolitklotsar. Slipa tills hela ytan är jämn (matt). Slipa ej genom Clearlite Dopelagren.

16 Rubba med Dupont White Auto Rubbing Compound. Rubba med en mjuk fuktad trasa i raka linjer, ej cirklar.

17 Rubba på nytt med Mag Brite Aluminium Wheel polish.

18 Vaxa

Les Mc Donald (Världsmästare 1976 och 1980) 1982

OBS! Volymangivelser avser .46-modell).

1 Börja med en välslipad modell utan utfyllnader (fillets)

2 2 lager SIG Lite Coat Clear förtunnad 50/50

3 Kläd med silkspun. Medium på vingen. Lätt på övrigt

4 5 lager SIG Lite Coat Clear förtunnad till sprutviskositet. Vänta minst 12 timmar mellan varje lager (viktigt)

5 Slipa med 400 torrt

6 2 lager Aero-Gloss Clear penslad på ytor som skall ha utfyllnader. (Aero-Gloss används för att Epoxylite inte fastnar på SIG)

7 Sätt på utfyllnader och kabinhuv

8 2 lager Aero-Gloss Clear penslad över utfyllnader

9 Blanda nästan 1 liter med 5-6 matskedar (table spoons) oparfymerad talk. Förtunna till sprutviskositet, spruta

10 Slipa med 400 torrt. (Åtgår varje kväll under en veckas tid)

11 Rengör med Du Pont Prep Sol (No 3919 S)

12 Spruta ett lätt lager silver. Torka 2-3 dygn

13 Rengör igen med Du Pont Prep Sol

14 Spruta "bas"-färgen. Åtgår ≈ 0,7 l. En sprutning bör räcka

15 Lägg på "Trim" (prydnadsmålning). Glöm ej lägga Clear på maskeringstejpens kanter för att täta dessa

16 Bokstäver och linjer. Lägg på flera dimlager (tunna) sprutade med Clear för att undvika smutsfläckar och upplösning av bokstäverna

17 Spruta Clear (allt på en gång ca 1,4 l). Låt torka i 2 veckor

18 Våtslipa till en jämn matthet. Kontrollera med stark lampa

19 Rubba med vit Polishing Compound

20 Vaxa flera gånger med en bra bilvax

Claus Maikis (Tysk stuntflygare)

Använder "Duple-colour" som är en lätt billack. Målar vit färg som underlag för övriga färger.

Jack Sheeks (Flitig amerikansk stuntbyggare)

1 Slipa med 320-papper

2 Dopa med 2 lager klar dope (eventuellt 4 lager om lätt balsa, som är svår att fylla, används)

3 Fyll med talk och dope blandat

4 Slipa med 320-papper

5 Kläd med SGM Silkspan

6 3-4 lager klar dope

7 Slipa med 320-papper. Särskilt kanter på klädseln, men försiktigt. Fyll eventuella skarvar med talk och dope

8 Spruta talk + dope tunnat med thinner (1 del av varje) vid pensling. Pensla inte fram- och tillbaka. Vid sprutning lägg inte bara ett tjockt lager då ytan lätt spricker. Lägg istället 2-4 tunna lager

9 Slipa med 320-papper

10 Spruta 3 lager av den ljusaste färgen i färgschemat. Låt torka 1-2 dagar

11 Slipa med vått 400-papper. Noga

12 Spruta övriga färger. Spraya 2 lager dope längs tejp-kanter före målning. Låt torka ca 3 veckor

13 Vid vit färg - lägg ett lager dope på för att bevara vit-heten

14 Vid torrt - 4-5 lager klarlack. Sista lagren väldigt ut-spädda. Torka 3 veckor

15 Våtslipa med 500-papper

16 Har du gott om tid - rubba med Dupont nr 7, vit rubbing eller använd elborr, litet vatten och trissa för rubbing. Tänk på att trissan kan gripa tag i modellen, särskilt vid stabilisatorn

17 Sätt på dekaler, huv etc

18 Vaxa 1 eller 2 ggr med bra bilvax, t ex Vista

Jack Sheeks använder Hobbypoxy II inuti nosen som bränsleskydd.

Christer Söderberg

1 Börja med att lacka trä
2 ggr för siden
1 gg för papper

2A Ofärgad siden som skall målas
1-2 ggr spännlack
3-4 ggr dope
1-2 ggr färg, slipa efteråt
1 gg skyddslack (dekaler sätts på före skyddslackning)

2B Färgad siden som ej skall målas
1-2 ggr spännlack
3-4 ggr dope
1 gg skyddslack. Ev vaxa polera

2C Dubbelt tunnt japanpapper (kräver transportskydd)
1 gg spännlack
2-3 ggr dope
1-2 ggr färg, slipa efteråt
1 gg skyddslack

Spännlack Wedevåg rekommenderas.

Skyddslack 707 löser ofta upp syntetisk lack, men ej cellulosalack.

Peter Tindal (Engelsk stuntflygare)

1 Slipa med 320-papper

2 Fyll med balsaslipdamm och dope

3 Pensla två lager otunnad dope utom på capstrips (slår sig)

4 Klä, vått

5 Pensla 2 lager som får torka emellan. 30% dope 70% thinner på tunnt japanpapper

6 Slipa med 320-papper eller finare

7 Pensla 2 lager 40% dope 60% thinner. Låt torka 24 timmar

8 Vingen 30/70 + tjockt papper. Lacka träytor utom capstrips. När torrt 30/70 en gång till

9 När torrt två lager 40/60 på klädda ytor men ej trä. När torrt två lager 40/60. Hela vingen

10 Kroppen slipas med 400-papper

11 Spraya kroppen med 30% silver 70% thinner tunnt

12 Slipa vingen med 600-papper limmad till frigolit eller skumgummi

13 Spraya vinge 30/70 silver

14 Slipa med 600-papper

James Young (amerikan, från 1969)

1 Täck skarvar med siden och klar dope

2 2 lager Aero Gloss clear dope (24 timmar emellan)

3 Slipa med 400-papper

4 3 lager Aero gloss balsa fillercoat. (24 timmar). Slipa med 320-papper

5 Klä öppna ytor med SIG lättvikt siden. (Att klä balsaytor ger bara högre vikt)

6 Lacka klädseln med Aero gloss clear 3-5 ggr. (Vänta 24 timmar mellan varje)

7 Slipa klädsel med 400-papper

8 3 lager balsa fillercoat plus eventuellt mer på vissa ställen

9 Slipa med 320-papper

10 Fyll eventuella brister med Hobby Poxy "stuff"

11 Slipa med 400-papper

12 Spruta med "Binks" air brush (tunnt jämnt lager)

13 Undvik clear dope ovanpå färgen då den är svår att "rubba" och torka och blir gul av solen

14 Fillets från Epoxilite

MODELLHÅLLARE

För att underlätta ytbehandling och slipning kan en hållare göras i vilken modellen fästs med hjälp av skruvar i motorbockarna. Hållaren gör det möjligt att rotera modellen.

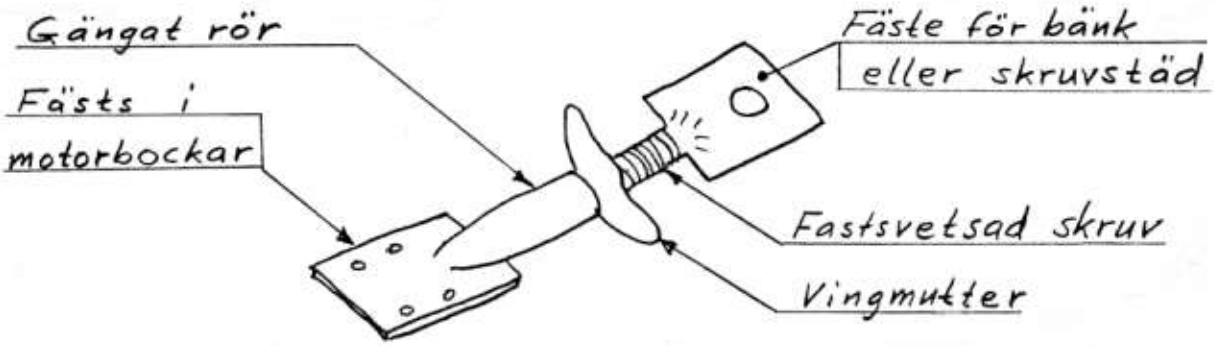

Har man en gammal motor kan modellen fästas via motorn på så sätt att en plywoodbit skruvas fast istället för propellern. Plywoodbiten fästs i ett skruvstäd.

MOTORRUM

Motorrummet ytbehandlas extra noggrannt. Eventuellt kläs hela motorrummet och motorbockslimningar invändigt med tunn glasfiber för att nosen bättre skall motstå vibrationer och bränsle.

För motorrummet rekommenderas Interlux 707 eller Hobbypoxy II.

"RUBBNING"

Ett svårt och tidsödande arbete som rätt utfört kan ge bättre finish åt en modell är att "rubba" den, d v s polera ytan med ett fint och lämpligt slipmedel, t ex Dupont vit.

Färgen på modellen skall ha torkat minst 2 veckor innan modellen "rubbas".

SLIPNING

För slipning används vattensandpapper (vanligtvis torrt).

För slipning av vingar eller andra svagt bockade ytor kan sandpapperet limmas på en bit frigolit som ger en följsam slipklots.

Eventuella slagmärken i balsan kan göras mindre genom att ett varmt strykjärn stryks över samtidigt som ett par droppar vatten hälls på slagmärket.

SPRUTMÅLNING

När dåligt täckande färg skall sprutas (rött, orange, gult) sprutas vitt eller silver före som täckfärg.

Undvik att i onödan förtunna mer än 25% då thinner kan lösa upp underbehandlingen.

Tejpa skruvhål, utledare, hjulaxlar, hål för flaps och höjdroder etc.

SIG förtunnas med 50% thinner. Aerogloss med 30% thinner.

Luftfuktighet max 70% (60% för att vara på säkra sidan) för att resultatet skall bli godtagbart.

Wynn Paul rekommenderar Paasche Airbrush model AU med No 3 tip för hela modellen och Paasche model H "3 in 1" airbrush med No 5 tip för "trim".

Lagom arbetstryck är drygt 3 bar.

LÖSNINGSMEDEL ÄR FARLIGA!

ANVÄND MASK MED FILTER FÖR GASER ELLER MÅLA UTE NÄR DET INTE ÄR HELT VINDSTILLA

TALK

Blanda 1 tsk talk oparfymerad (babypuder) med 120 cc dope. Lacka 2 ggr före slipning med 400-papper.

SLIPNING AV TALK ÄR FARLIGT!

ANVÄND MASK MED DAMMFILTER!

TORSIONSNÄSA

Torsionsnäsan kan lackas med Interlux 707 utspädd med lika delar Interlux förtunning för att dopen inte skall spänna ned balsan mellan spryglarna.

VAXNING

Färgen måste vara väl genomhärdad före vaxning. Luktar den thinner - vänta.

Använd inte hård vax utan mjuk som "Pledge", åtminstone tills färgen genomhärdat ordentligt.